

Stellingen over Schaken (Deel 1)

Hans Meijer

Op vele Nederlandse universiteiten is het een goede gewoonte dat een promovendus zijn of haar proefschrift ter verkrijging van de graad van doctor vergezeld doet gaan van een inlegvel met tien tot vijftien stellingen. In de loop der tijd heb ik van zo'n veertig geleerde vrienden en collega's een exemplaar van hun proefschriften gekregen die nu allen in mijn (virtuele) boekenkast staan. Enkele van de stellingen over schaken die ik hier geef zijn afkomstig uit deze proefschriften. De rest vond ik op het internet, in het Max Euwe Centrum, of werden mij toegestuurd; die van Renate Limbach door Michiel Bosman, die van Marten Wortel door Johan Bosman en die van Petra Schuurman door Pauline van Nies.

De eerste van wie ik zijn proefschrift kreeg was Willem Versnel. Bij hem liep ik in 1978 op de TU Eindhoven [stage](#). Versnel schaakte voor de schaakclub Eindhoven in de hoofdklasse van de KNSB. Mijn meest recente proefschrift is dat van Pauline van Nies die in 2017 aan de TU Delft promoveerde. Pauline en de doctoren Jan Kalkwijk, Manuel Nepveu, Bas van de Graaf, Frans Martens, Jos van der Tol, Ruurd Kunnen, Ton de Waal, Johan Bosman en Hamilcar Knops zijn of waren, net als ik, lid van de schaakclub Promotie uit Zoetermeer.

1. Een digitale rekenmachine, welke op meesterniveau zou kunnen schaken, kan in verband met praktische overwegingen niet gerealiseerd worden.

Botwinnik, M.M.; Computers, chess and long-range planning, Springer, 1970.

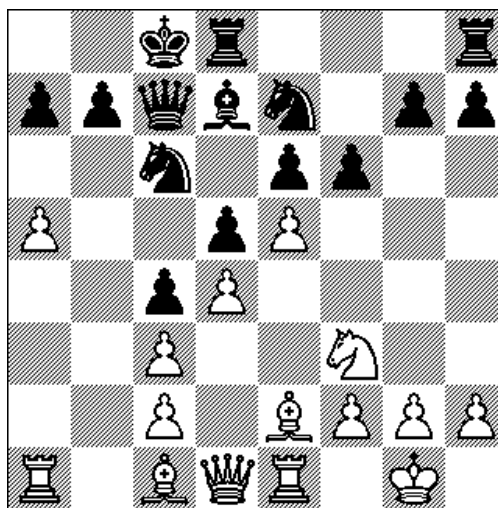
Stelling 10 van Willem Versnel. High-Frequency Properties of a Double-Cathode Tube, TU Eindhoven, 14-05-71.

2. Berliner zegt ten onrechte dat alle 'briljantie' die schaakprogramma's ten toon spreiden slechts het gevolg is van het zien, door het programma, van 'het einde' van een bepaalde zettenreeks.

H.J. Berliner, Nature, 274, 745-48 (1978).

D. Levy, Chess and Computers, (1976).

3. Na de volgende zettenreeks uit de Franse Verdediging: 1.e4 e6 2.d4 d5 3.Pc3 Lb4 4.e5 c5 5.a3 Lxc3+ 6.bxc3 Pe7 7.a4 Pbc6 8.Pf3 Ld7 9.Ld3 Dc7 10.0-0 c4 11.Le2 f6 12.Te1 0-0-0 is 13.a5!?, zie diagram, misschien lastiger voor zwart dan 13.La3 (theorie).

P. Keres, Klassischers Spanish bis Französisch, (1976), p.227.

4. Het is curieus dat een zeer karakteristieke schaakpartij uit het verleden door Euwe wordt vermeld als zijnde gewonnen door Steinitz, door Suetin als zijnde gewonnen door Tsjigorin en dat beide auteurs noch tijd en plaats van (mis)handeling vermelden.

M. Euwe, Volledige Handleiding voor het Schaakspel, (1975).

A. Suetin, Hoe men de opening speelt, (1976).

Stellingen 12, 13 en 14 van Manuel Nepveu. Magnetogasdynamics of Double Radio Sources, RU Groningen, 27-04-79.

5. Het KBNK-eindspel is een 33-zetten-spel.
6. De stelling: Wit: Kf2, Lh2, Pa1, Zwart: Kh1, wit aan zet is computer-schaaktechnisch relevant, maar voor het gewone schaak niet van belang.

7. Een goed equivalent in het Nederlands voor de term ‘ply’ zou ‘ruk’ kunnen zijn; deze laatste term geeft een minder dubbelzinnige parafrase dan het curieuze ‘halve zet’.
Stellingen 1, 2 en 7 van H.J. (Jaap) van den Herik. Computerschaak, Schaakwereld en Kunstmatige Intelligentie, TU Delft, 21-06-83.
8. Voor het beoordelen van de relatieve sterkte van schaakspelers is niet slechts het gemiddelde van de prestaties, uitgedrukt in de z.g. “ELO-rating”, maar ook de spreiding van belang.
Stelling 11 van Jos van der Tol. Non-Equilibrium Angular Momentum Polarization in Knudsen Gases. UL Leiden, 30-05-85.
9. Een mat-spel is bij het schaken niet altijd even boeiend.
Stelling 13 van René Huiskamp. Ionizing radiation and the thymus, EU Rotterdam, 01-10-86.
10. Het succes van het huidige systematische onderzoek van eindspelstellingen uit het schaakspel met behulp van computers doet vermoeden dat vele klassieke naslagwerken op eindspelgebied binnen een tiental jaren achterhaald zullen zijn.
E. Mednis, "Endgames with minor pieces", New in Chess 81/8, pp. 86-97, 1981, and NiC 88/2, pp. 56-59, 1988.
Stelling 10 van Peter Scheeren. Reduction of transhorizon radio interference in satellite earth stations, TU Eindhoven, 11-10-88.
11. De actie ‘Kies exact’ baat niet zolang de volgende uitspraak van Hans Ree (NRC, 14 november 1989) geldig blijft: ‘Het respect voor de exacte vakken is te vergelijken met de traditionele houding van corpsstudenten tegen studenten die niet gezellig bier dronken maar hard werkten: ‘Laat de knorren maar hard werken, dan zijn ze goed ingewerkt als wij hun baas worden’.
Stelling 10 van Nico Baken. Computer modeling of integrated-optical wave-guides, TU Delft, 30-10-90. (Zie ‘Rekenen’ in ‘Rode dagen en zwarte dagen’, Hans Ree, 1993, en ‘[Studiekeuze](#)’, Hans Ree, 1997.)
12. Het veel gebruikte argument dat bij de Golfoorlog Amerika de lessen van Vietnam ter harte zal nemen moet worden vergeleken met dat van een schaker die na een verliespartij denkt in zijn volgende partij, tegen een andere opponent, meer kans te maken door de slechte zetten van de vorige partij niet te herhalen.
Stelling 10 van Alexander Hamel. Effect of outcoupling on the quantum-limited linewidth of a semiconductor laser, UL Leiden, 27-02-91.
13. De huidige tendens dat er in de (schaak)grootmeester praktijk meestal voor gesloten en half-open openings-systemen wordt gekozen heeft niet zozeer te maken met het feit dat de open systemen inferieur zouden zijn, maar dient als een modeverschijnsel te worden opgevat.
Stelling 10 van J.J.R.M. (Rob) Hermans. Comparative metabolism of warfarin and acenocoumarol: stereoselectivity in oxidative and reductive biotransformation routes. UM Maastricht, 17-12-92. (Voor de visie van Ree op deze stelling klik [hier](#).)
14. In de tweede partij van de tweede match speelde DEEP BLUE 37. Le4 in plaats van het alom verwachte 37. Db6. Kasparovs mening dat deze zet alleen gespeeld zou kunnen zijn door spelers als Anand, Kramnik, en Ivanchuk geeft aan dat DEEP BLUE de Turing-test voor schaken heeft doorstaan.
Seirawan Y. (1997). The Kasparov -- DEEP BLUE games. ICCA Journal, Vol. 20, No. 2, p. 113; Kasparov G. (1998). My 1997 Experience with DEEP BLUE. ICCA Journal, Vol. 21, No. 1, p. 48.
Stelling 9 van Dennis Breuker. Memory versus search in games, UM Maastricht, 16-10-98. ([Deep Blue](#) 20 jaar later!)

Deel 2 van ‘Stellingen over Schaken’ volgt volgende maand.